

©Documentul a fost pus la dispoziție cu sprijinul Consiliului Superior al Magistraturii din România (www.csm1909.ro) și al Institutului European din România (www.ier.ro). Permișiunea de a republica această traducere a fost acordată exclusiv în scopul includerii sale în baza de date HUDOC.

©The document was made available with the support of the Superior Council of Magistracy of Romania (www.csm1909.ro) and the European Institute of Romania (www.ier.ro). Permission to re-publish this translation has been granted for the sole purpose of its inclusion in the Court's database HUDOC.

Secția a treia

CAUZA CIUTĂ ÎMPOTRIVA ROMÂNIEI
(Cererea nr. 35527/04)

Hotărâre

Strasbourg

18 mai 2010

Hotărârea devine definitivă în condițiile prevăzute la art. 44 § 2 din Convenție. Aceasta poate suferi modificări de formă.

În cauza Ciută împotriva României,

Curtea Europeană a Drepturilor Omului (Secția a treia), reunită într-o cameră compusă din Josep Casadevall, *președinte*, Corneliu Bîrsan, Bostjan M. Zupančič, Egbert Myjer, Ineta Ziemele, Luis López Guerra, Ann Power, *judecători*, și Santiago Quesada, *grefier de secție*,

După ce a deliberat în camera de consiliu, la 27 aprilie 2010,
pronunță prezenta hotărâre, adoptată la aceeași dată:

PROCEDURA

1. La originea cauzei se află cererea nr. 35527/04 îndreptată împotriva României, prin care un resortisant al acestui stat, domnul Ștefan Ciută („reclamantul”), a sesizat Curtea la 21 septembrie 2004 în temeiul art. 34 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale („convenția”).

2. Guvernul român („Guvernul”) este reprezentat de agentul guvernamental, domnul Răzvan-Horațiu Radu, din cadrul Ministerului Afacerilor Externe.

3. La 30 aprilie 2008, președintele Secției a treia a hotărât să comunice Guvernului cererea. În conformitate cu art. 29 § 3 din Convenție, acesta a hotărât, de asemenea, că admisibilitatea și fondul cauzei vor fi examinate împreună.

ÎN FAPT

I. CIRCUMSTANȚELE CAUZEI

4. Reclamantul s-a născut în 1953 și locuiește în Brașov.

A. Accidentul și plângerile subsecvente

5. La 25 martie 1992, reclamantul și-a zdrobit trei degete de la mâna stângă într-un accident de muncă. Acesta a fost dus la spital, unde a suferit o intervenție chirurgicală, în urma căreia i-au fost amputate două degete.

6. La 26 martie 1992, s-a constituit o comisie de anchetă în cadrul societății private la care lucra reclamantul. După investigarea accidentului, comisia a considerat că a fost vina reclamantului deoarece acesta nu a respectat normele de securitate relevante.

7. Reclamantul a introdus o plângere la Inspectoratul Teritorial de Muncă Brașov împotriva modului în care a fost desfășurată ancheta. La 15 aprilie 1993, inspectoratul a concluzionat că ancheta s-a desfășurat în conformitate cu legislația din domeniul muncii.

8. Începând cu 17 aprilie 1992, reclamantul a introdus mai multe plângeri penale la parchet împotriva concluziilor inspectoratului, împotriva medicilor și împotriva angajatorului său în ceea ce privește cauzele accidentului. Conform documentelor de la dosar, până în 1997, mai mulți procurori au refuzat sau au confirmat refuzul de a iniția o anchetă penală, considerând că reclamantul era responsabil pentru accident și că acesta acceptase intervenția chirurgicală. În scrisoarea din 10 noiembrie 1997, adresată Procurorului general, reclamantul menționa, *inter alia*, că a renunțat să se mai confrunte cu procurorii și că a introdus o acțiune civilă.

B. Cererea de despăgubire

9. La 6 august 1997, reclamantul a introdus o acțiune civilă împotriva angajatorului său, împotriva Direcției de Sănătate Publică Brașov, împotriva Direcției de Muncă și Protecție Socială Brașov și împotriva Ministerului Finanțelor. Acesta a solicitat ca Direcția de Sănătate Publică să fie obligată să îl trimită, pe cheltuiala acesteia, la o instituție medicală din străinătate pentru înlocuirea celor două degete. De asemenea, acesta a solicitat despăgubiri pentru prejudiciul material și moral. Reclamantul a pretins că amputarea celor două degete a fost cauzată de incompetența medicului și că nu și-a dat consimțământul pentru intervenția chirurgicală.

10. Din cele douăzeci și cinci de ședințe care au avut loc între 18 septembrie 1997 și 14 mai 1999, patru au fost amânate la cererea reclamantului pentru că avocatul acestuia era bolnav sau pentru studierea dosarului întocmit anterior de procuror. La alte zece ședințe, acesta a întrebat dacă poate aduce probe în proces. Instanța a admis cererile reclamantului de a audia martori și de a prezenta documente și rapoarte de expertiză medico-legală și grafologică, însă a mai menționat, cu alte două ocazii, că reclamații nu au fost citați în mod corespunzător. Declarațiile reclamantilor au fost, de asemenea, puse la dispoziție.

Alte zece ședințe au fost amânate deoarece instanța nu a citat în mod corespunzător celelalte părți în proces.

11. La 21 mai 1999, Tribunalul Brașov a respins acțiunea, stabilind că reclamantul era singurul vinovat și că, în baza raportului de expertiză medico-legală, intervenția chirurgicală a fost necesară, iar reclamantul și-a exprimat consimțământul. De asemenea, instanța a considerat că cererea reclamantului de audiere a altor martori era relevantă, dar nu concludentă deoarece era greu de crezut că martorii puteau infirma documentele prezentate de specialiști.

12. La 14 ianuarie 2000, Curtea de Apel Brașov a respins apelul reclamantului, luând în considerare că, exceptând vinovăția sa, acesta nu își pierduse capacitatea de muncă, continuând să lucreze la aceeași societate.

13. Reclamantul a introdus o nouă acțiune, plângându-se de refuzul instanței de a admite probele pe care dorea să le prezinte, inclusiv noile rapoarte de expertiză medico-legală și grafologică. Din cele șase ședințe care au avut loc, două au fost amânate deoarece instanța nu a citat reclamații în mod corespunzător, iar alte două au fost amânate pentru deliberări. În cursul unei ședințe, reclamantul s-a opus în mod expres amânării procedurii.

14. La 26 octombrie 2001, Curtea Supremă de Justiție a admis acțiunea, a casat hotărârile anterioare și a trimis cauza Judecătoriei Brașov, solicitându-i să admită probele suplimentare

și să reexamineze cauza. Instanța a reținut că instanțele inferioare nu au respectat dispozițiile Codului de procedură civilă prin respingerea solicitării reclamantului de a prezenta noi probe. Prin urmare, aceasta a considerat relevantă solicitarea reclamantului de a audia martori.

15. În timpul rejudecării, din cele douăzeci și două de ședințe care au avut loc între 27 februarie 2002 și 8 decembrie 2003, doar trei au fost amânate la solicitarea reclamantului. În cadrul altor trei ședințe, instanța a audiat patru martori propuși de reclamant, i-a solicitat acestuia să furnizeze informații suplimentare și a admis cererile sale referitoare la rapoartele de expertiză medico-legală și grafologică. Ulterior, instanța a dispus o nouă amânare pentru pregătirea rapoartelor de expertiză. La 10 aprilie 2002, reclamantul a introdus noi cereri, iar la 19 iunie 2002, spitalul a intervenit în cadrul procedurii. Alte două ședințe au fost amânate deoarece instanța nu a citat în mod corespunzător celelalte părți în proces.

În cadrul altor opt ședințe, reclamantul a introdus cereri de recuzare a judecătorilor individuali, a întregii secții sau a tuturor instanțelor din Brașov. Patru dintre aceste cereri au fost declarate nule pentru neplata taxei judiciare de timbru, una fost respinsă pentru lipsa motivării și trei ca nefondate. În special, la 5 septembrie 2003, instanța a hotărât că cererea a fost introdusă cu rea-credință și, prin urmare, i-a aplicat acestuia o amendă pe motiv că a recuzat judecătorii în mai multe rânduri, i-a insultat și a făcut remarci nepotrivite la adresa lor.

16. Cu toate acestea, la 19 septembrie 2003, Curtea Supremă de Justiție a admis cererea reclamantului de strămutare a procedurii la Judecătoria Ploiești pentru îndoieli întemeiate cu privire la imparțialitatea obiectivă a judecătorilor. La 1 octombrie 2003, Judecătoria Brașov a strămutat cauza la respectiva instanță.

17. La 15 decembrie 2003, Judecătoria Ploiești a respins acțiunea. Pe baza rapoartelor de expertiză, aceasta a stabilit că reclamantul era singurul vinovat pentru producerea accidentului, că raportul de expertiză grafologică a confirmat că reclamantul și-a dat consimțământul prin semnătură pentru intervenția chirurgicală, acceptând riscurile acesteia, și că, în ciuda invalidității permanente, capacitatea acestuia de muncă nu a fost diminuată. De asemenea, aceasta a stabilit că cercetările referitoare la accident, realizate de comisia de anchetă, au fost conforme cu legea.

18. La 27 aprilie 2004, Curtea de Apel Ploiești a considerat că acțiunea reclamantului era nefondată. De asemenea, aceasta a stabilit că, în conformitate cu instrucțiunile Curții Supreme (a se vedea supra, pct. 14), nu era necesară reexaminarea rapoartelor de analiză grafologică și medico-legală.

19. Reclamantul a formulat o nouă acțiune în fața Înaltei Curți de Casație și Justiție, plângându-se că instanța inferioară a respins cererea de reexaminare a rapoartelor de expertiză. La 28 iulie 2004, Înalta Curte a considerat că, în conformitate cu noile dispoziții legale referitoare la modificarea locului de judecată, era de competența curții de apel să examineze acțiunea și să o retrimită la instanța respectivă.

20. La 15 noiembrie 2005, Curtea de Apel Ploiești a respins acțiunea printr-o hotărâre definitivă. Aceasta a admis hotărârea instanței inferioare care nu a considerat necesară reexaminarea rapoartelor de expertiză și care era în concordanță cu instrucțiunile Curții Supreme.

ÎN DREPT

I. CU PRIVIRE LA PRETINSA ÎNCĂLCARE A ART. 6 § 1 DIN CONVENȚIE

21. Reclamantul s-a plâns că durata procedurii a fost incompatibilă cu cerința de „termen rezonabil”, prevăzută la art. 6 § 1 din Convenție, formulat după cum urmează:

„Orice persoană are dreptul la judecarea cauzei sale [...] într-un termen rezonabil, de către o instanță [...], care va hotărî [...] asupra încălcării drepturilor și obligațiilor sale cu caracter civil [...]”.

22. Guvernul a contestat acest argument, susținând că respectiva cauză a fost deosebit de complexă din cauza necesității de a prezenta mai multe rapoarte de expertiză și de a audia martori. În plus, reclamantul a solicitat mai multe amânări și a depus numeroase cereri de recuzare a judecătorilor sau de strămutare a procedurii la o altă instanță. De asemenea, acesta a susținut că reclamantul a întârziat procedura, folosind toate căile de atac disponibile în dreptul intern pentru a se plânge de deciziile nefavorabile ale instanței.

23. Perioada care trebuie luată în considerare a început la 6 august 1997 și s-a încheiat la 15 noiembrie 2005. Astfel, aceasta a durat mai mult de opt ani și trei luni pentru trei grade de jurisdicție.

A. Cu privire la admisibilitate

24. Curtea constată că acest capăt de cerere nu este în mod vădit nefondat în sensul art. 35 § 3 din Convenție. De asemenea, Curtea constată că acesta nu prezintă niciun alt motiv de inadmisibilitate. Prin urmare, este necesar să fie declarat admisibil.

B. Cu privire la fond

25. Potrivit Curții, caracterul rezonabil al duratei procedurii trebuie examinat în lumina circumstanțelor cauzei, cu referire la următoarele criterii: complexitatea cauzei, comportamentul reclamantului și al autorităților competente și miza litigiului pentru reclamant [a se vedea, printre multe altele, *Frydlender împotriva Franței* (GC), nr. 30979/96, pct. 43, CEDO 2000-VI].

26. Curtea a descoperit frecvente încălcări ale art. 6 § 1 din Convenție în cauze similare celei prezente (a se vedea *Frydlender*, citată anterior).

27. După examinarea tuturor materialelor prezentate, Curtea a hotărât că Guvernul nu a prezentat niciun fapt sau argument care să o convingă să ajungă la o concluzie diferită în prezenta cauză. În timp ce reclamantul era responsabil pentru întârzierile de câteva luni, doar comportamentul acestuia nu reprezintă o explicație pentru durata totală a procedurii.

28. În continuare, Curtea observă că anumite ședințe au avut loc în cursul procedurii (a se vedea supra, pct. 10 și 15) și nu poate considera, în acest sens, că instanțele naționale au fost inactive. Cu toate acestea, faptul că instanțele au organizat numeroase ședințe nu înseamnă în mod necesar că respectiva cauză avansa. În plus, acest litigiu era legat de despăgubirea pentru prejudicierea sănătății reclamantului. Curtea consideră că natura litigiului impunea o anumită diligență din partea instanțelor naționale (a se vedea, *mutatis mutandis*, *Marchenko împotriva Rusiei*, nr. 29510/04, pct. 40, 5 octombrie 2006; *Păunoiu împotriva României*, nr. 32700/04, pct. 27, 16 septembrie 2008; și *Drăgănescu împotriva României*, nr. 29301/03, pct. 22, 30 septembrie 2008).

29. De asemenea, Curtea reamintește că un reclamant nu poate fi criticat pentru recurgerea la toate căile de atac din dreptul intern în apărarea intereselor sale (a se vedea, *mutatis mutandis*, *Yağcı și Sargın împotriva Turciei*, 8 iunie 1995, pct. 66, seria A nr. 319-A). În prezenta cauză, Curtea constată că eforturile constante ale reclamantului de a prezenta probe (a se vedea supra, pct. 11 și 13) au fost acceptate de Curtea Supremă de Justiție (a se vedea supra, pct. 14). În plus, reclamantul a încercat în repetate rânduri să conteste imparțialitatea judecătorilor și a eșuat din mai multe motive, dar în cele din urmă a reușit (a se vedea supra, pct. 15 și 16).

30. În continuare, Curtea observă eșecul constant al instanțelor de a cita diferite părți în proces (a se vedea supra, pct. 10, 13 și 15). În plus, o anumită întârziere a fost cauzată și de reexaminarea cauzei din cauza erorilor comise de instanțele inferioare (a se vedea supra, pct. 14).

31. Având în vedere jurisprudența în materie, Curtea consideră că, în prezenta cauză, durata procedurii a fost excesivă și nu a îndeplinit cerința unui „termen rezonabil”.

Prin urmare, art. 6 § 1 a fost încălcat.

II. CU PRIVIRE LA CELELALTE PRETINSE ÎNCĂLCĂRI ALE CONVENȚIEI

32. În temeiul art. 2 și 3, reclamantul s-a plâns că a fost torturat de medici și că degetele i-au fost amputate fără a-și da consimțământul. De asemenea, în temeiul art. 6 § 1, acesta s-a plâns de soluțiile pronunțate de instanțele naționale, care nu au examinat faptele în mod corect, au refuzat să audieze martorii propuși de acesta, au interpretat în mod greșit dreptul intern și nu au fost imparțiale. În plus, reclamantul s-a plâns de ancheta penală efectuată de procurori.

33. După o examinare atentă a cererilor reclamantului în lumina tuturor elementelor de care dispune, Curtea consideră că, în măsura în care este competentă să se pronunțe cu privire la aspectele invocate, acestea nu indică nicio încălcare aparentă a drepturilor și a libertăților stabilite în Convenție.

34. Rezultă că acest capăt de cerere trebuie declarat inadmisibil ca fiind în mod vădit nefondat, în conformitate cu art. 35 § 3 și 4 din Convenție.

III. CU PRIVIRE LA APLICAREA ART. 41 DIN CONVENȚIE

35. Art. 41 din Convenție prevede:

„Dacă Curtea declară că a avut loc o încălcare a Convenției sau a protocoalelor sale și dacă dreptul intern al înaltei părți contractante nu permite decât o înlăturare incompletă a consecințelor acestei încălcări, Curtea acordă părții lezate, dacă este cazul, o reparație echitabilă.”

A. Prejudiciu

36. Reclamantul a solicitat 1 000 000 euro (EUR) cu titlu de prejudiciu material pentru scăderea capacității sale de muncă în urma amputării celor două degete. În plus, acesta a solicitat o pensie de 2 000 EUR pe lună, pentru tot restul vieții, și 1 000 EUR pe lună pentru îngrijitor. De asemenea, reclamantul a solicitat 3 000 000 EUR cu titlu de prejudiciu moral.

37. Guvernul a contestat suma solicitată cu titlu de prejudiciu material pe motiv că nu s-a stabilit nicio legătură de cauzalitate între prejudiciul material pretins și pretinsa încălcare a duratei procedurii. În plus, acesta a considerat că o constatare a încălcării constituie în sine o reparație suficientă pentru orice prejudiciu moral pe care reclamantul l-ar fi putut suferi. În orice caz, Guvernul consideră că sumele solicitate sunt prea mari.

38. Curtea nu a identificat nicio legătură de cauzalitate între încălcarea constatată și prejudiciul material pretins; prin urmare, aceasta respinge cererea. Cu toate acestea, instanța consideră că reclamantul a suferit prejudicii morale din cauza încălcării constatate. Pronunțându-se în echitate, aceasta îi acordă 2 000 EUR pentru acest capăt de cerere.

B. Cheltuieli de judecată

39. De asemenea, reclamantul a solicitat 100 000 EUR pentru cheltuielile de judecată efectuate în fața instanțelor naționale și în fața Curții, reprezentând onorariul avocatului, cheltuielile pentru raportul de expertiză, transport și taxele poștale. Acesta a prezentat un contract de asistență judiciară, facturile pentru onorariul avocatului și raportul de expertiză, precum și pentru transport și taxele poștale.

40. Guvernul a contestat aceste pretenții, pe motiv că avocatul nu a semnat contractul de asistență judiciară, că acesta nu prevedea onorariul cerut și că era imposibil să se echivaleze cererile de despăgubire pentru cheltuielile de călătorie cu călătoriile efectuate în cursul prezentei cauze.

41. În conformitate cu jurisprudența Curții, un reclamant are dreptul la rambursarea cheltuielilor de judecată numai în măsura în care se stabilește caracterul real, necesar și rezonabil al acestora. Curtea consideră că reclamantul nu a dovedit că preținsele cheltuieli de judecată au fost efectuate pentru a determina instanța națională să se conformeze cerințelor art. 6 § 1 (a se vedea, *Zimmermann și Steiner împotriva Elveției*, 13 iulie 1983, pct. 37, seria A nr. 66, și *Craiu împotriva României*, nr. 26662/02, pct. 38, 7 octombrie 2008). Cu toate acestea, având în vedere informațiile de care dispunea și criteriile menționate anterior și pronunțându-se în echitate, în conformitate cu art. 41 din Convenție, Curtea i-a acordat reclamantului 100 EUR pentru cheltuielile de judecată.

C. Dobânzi moratorii

42. Curtea consideră necesar ca rata dobânzilor moratorii să se întemeieze pe rata dobânzii facilității de împrumut marginal practică de Banca Centrală Europeană, majorată cu trei puncte procentuale.

PENTRU ACESTE MOTIVE, CURTEA, ÎN UNANIMITATE,

- 1. Declară cererea admisibilă în ceea ce privește durata excesivă a procedurilor și inadmisibilă pentru celelalte capete de cerere;**
- 2. Hotărăște că a fost încălcat art. 6 § 1 din Convenție;**
- 3. Hotărăște:**
 - (a) că statul pârât trebuie să plătească reclamantului, în termen de trei luni de la data rămânerii definitive a hotărârii, în conformitate cu art. 44 § 2 din Convenție, 2 000 EUR (două mii euro), pentru prejudiciul moral, plus orice sumă ce poate fi datorată cu titlu de impozit;**
 - (b) că statul pârât trebuie să plătească reclamantului, în același termen de trei luni, 100 EUR (o sută euro), pentru cheltuieli de judecată, plus orice sumă ce poate fi datorată cu titlu de impozit;**
 - (c) că sumele menționate anterior trebuie convertite în moneda statului pârât la rata de schimb aplicabilă la data plății;**
 - (d) că, de la expirarea termenului menționat și până la efectuarea plății, aceste sume trebuie majorate cu o dobândă simplă, la o rată egală cu rata dobânzii facilității de împrumut marginal practică de Banca Centrală Europeană, aplicabilă pe parcursul acestei perioade și majorată cu trei puncte procentuale;**
- 4. Respinge cererea de acordare a unei reparații echitabile pentru celelalte capete de cerere.**

Redactată în limba engleză, apoi comunicată în scris, la 18 mai 2010, în temeiul art. 77 § 2 și 3 din Regulamentul Curții.

Santiago Quesada
Grefier

Josep Casadevall
Președinte